

HARTVIG HULEMOSE

Hartvig Hulemose blev født i 1938 og som blot seksårig overført til Ormslev Børnehjem. Det skulle vise sig at blive en solstrålehistorie, og endte med at blive en fantastisk tid for Hartvig. I denne skildring fortæller Hartvig om epoken på Ormslev Børnehjem, som formede ham til den mand, han senere skulle blive. Det var ikke blot kæft, trit og retning – næ, her var plads til at have det sjovt.

Erindringerne er skrevet af Hartvig Hulemose selv og indsendt af Lokalhistorisk Arkiv Ormslev Kolt.

ORMSLEV BØRNEHJEM

Som jeg, Hartvig, husker tiden på Ormslev Børnehjem. Perioden 1944–1961.

BEGYNDelsen

En januardag 1944 ankom min bror Kaj og jeg med jumbe fra Hasselager station til Ormslev børnehjem. Vi kom fra spædbørnehjemmet i Resenbro, hvor vi havde været i nogle år. Vi var da henholdsvis fem og seks år gamle.

Inden afrejsen fra spædbørnehjemmet havde de lovet mig, at jeg måtte beholde mit fine jakkesæt, men det løfte blev ikke holdt, så jeg brokkede mig højlydt.

Forstanderinden, der kom med os, skulle have tøjet med tilbage til spædbørnehjemmet.

Forstanderinden på Ormslev Børnehjem hed Søster Sørine Christensen. Hendes søster var køkkenchef, og vi skulle kalde hende moster Mie. Søster Rebekka var ansat til at tage sig af drengene, senere blev hun afløst af Søster Esther. En anden af søstrene, Alice, tog sig af pigerne.

Søstrenes daglige påklædning var en blålig kjole og hvid kyse/kappe. Om søndagen bar de enten sort eller grå dragt og havde kyse/kappe på hovedet. I haven og på værkstedet, som altmuligmand og pædagog, var Ejvind Hansen ansat – alletiders voksenperson, som vi børn altid trygt kunne henvende os til og snakke med. Han havde altid tid, var nærværende og ingen følte sig afvist. Han kunne give os "kærlige klap", og så var han altid med på fodboldbanen.

Ejvind Hansen havde selv været barn på børnehjemmet og forstod vores situation. Ejvind Hansens hustru, Christa, arbejdede også nogle år på børnehjemmet med at holde styr på vasketøjet, rulning og strygning med mere. Vi drenge skulle blandt andet hjælpe Christa med rulletøjet. På loftet var en meget stor rulle, her blev vi på skift sat til at køre rullen frem og tilbage med et stort håndsving. Strygning foregik ved hjælp af jernstrygejern, som blev varmet op ved at stå på en kakkellovn med skrå sider.

Børnehjemmet drev landbrug, og der var ansat en gift bestyrer til at passe bedriften. Den første jeg husker, var Svend Østergård Grunnet. Han blev efterfulgt af Ejvind Juul, der kom fra Ormslev. Gården var på 32 tønder land, hvoraf der var udtaget cirka 1 1/2 tønder land til frugt og urtehave med mere, og vi var på mange måder selvforsynende med kød, mælk, æg, grøntsager og honning.

På et tidspunkt blev det nye tider og landbrugsdriften ophørte sidst i halvtredserne, og jorden blev, så vidt jeg ved, forpagtet ud til godsejer Pontoppidan på Constantinsborg

Børnene hjalp til i mark, stald og have, men kunne selvfølgelig ikke klare det hele selv. Derfor kom nogle af de store drenge hjem efter at have været ude og tjene hos andre bønder og blev ansat som karle på gården. Jeg kan blandt

andet huske Søren Sørensen og senere Rasmus Henriksen. Nogle af de store piger vendte ligeledes tilbage og blev køkken- eller stuepiger.

ÅRETS GANG PÅ ORMSLEV BØRNEHJEM I STORE TRÆK.

Forårsrengøringen på hjemmet foregik ved at bære alt sengetøj fra sovesalen ned på tørrepladsen – en plads mellem brændehus og fodboldbane. Her var nedstøbt jernbjælker, hvor der var spændt tyk tråd i mellem. Her blev sengetøjet anbragt og gennembanket af os drenge. Det gik sommetider lidt hårdt til – måske en og anden også fik bank med tæppebankeren. Alt imens skrubbede og skurede pigerne sovesalene fra gulv til loft. Senere efter luftning og bankning blev det hele så båret på plads igen.

I haven blev alt gennemgået fra a–z. Der blev revet, luget og sået, og frugthuset blev eftergået og rensat for de sidste rester af rodfrugter og æbler.

Markerne blev harvet, tromlet og tilsået. Kornet på loftet vendt og de sidste neg tærsket, så her var klart til næste sæson.

Nu kom den dejlige varme tid – sommeren. Jeg husker den mest for tiden, hvor køerne skulle på græs, og hvor vi drenge gik efter dem og trådte i de store varme kokasser, så det væltede ud mellem de bare tæer. Eller når vi lå på ryggen i det høje græs og så på de drivende skyer på himlen, alt imens vi skulle vogte køerne – der var nemlig ingen hegn til at holde kreaturerne inde.

Ikke alt var den bare idyl. Der var høtid, hvor vi skulle stakke hø på stativ. Dette skulle senere køres hjem og ind på loftet. Det var en varm tid. Roerne skulle tyndes og luges. Det var bestemt ikke min livret, det var det værste arbejde, de kunne sætte mig til. Jeg husker endnu, hvor vi gik række op og række ned, fik ondt i ryggen og medlidenhed med os selv.

Da vi blev lidt ældre og mere drevne i roetynding, kunne vi tjene en skilling per favn.

I haven var der meget arbejde, der skulle gøres. Vi drenge lugede og rev, slog græs og klippede hæk samt gik Ejvind Hansen til hånde. I haven var der naturligvis også alle slags bær, som blev anvendt i husholdningen. Bærrene må være blevet plukket og ordnet af pigerne, men dette husker jeg faktisk ikke særlig godt.

Men vi drenge sørgede for at få æbler og pærer plukket ned i kasser om efteråret, hvorefter de blev anbragt til opbevaring i forhaven på bord og bænkestativer for senere at blive flyttet til frugthuset. Her blev hver enkelt stykke frugt varsomt placeret på tremmehylder i det inderste frugtrum. Stenfrugterne og pærerne blev plukket, henkogt og stillet på hylder i viktualierummet.

Så blev rodfrugterne gravet op og ligeledes anbragt. Kål på hylder, porrer, gulerødder, selleri, pastinak og persillerødder nedgravet i sand på gulvet. Løgene kom senere op på det øverste loft på stuehuset, hvor der var tempereret og tørt.

Efterårsgravningen foregik over nogle uger. Vi gravede hele frugthaven, det vil sige trekanten op imod Lemming. Grøntsagshaven blev derimod pløjet, da den var en del af marken nord for vejen ved Knud og Anines vej. Vi drenge havde det både sjovt og hyggeligt under gravningen. Vi stillede for eksempel to gange to spader op med en vis afstand. På de to spader anbragte vi vores jakker, som vi kunne dukke os bag. Så var der jordknoldekamp.

Når vi var allermest optaget af denne kamp, dukkede Ejvind Hansen selvfølgelig op og sagde roligt: "Kan I så komme i gang – I kumpaner" og grinede smørret.

Efter at høsten kom i hus, det vil sige vi havde høstet kornet med selvbinder og kørt det ind i laden, hvor det senere på året blev tærsket, var det roernes tur. I nogle år gik drengene og toppede roer af med segl, ellers var det med roejern, hvor vi kappede toppen af og rykkede roerne op for så senere at læsse dem på vogn og køre dem til kulen. Toppene af sukkerroerne blev ensileret, markerne blev pløjet, og der blev i det hele taget gjort klar til vinter.

PRAGTFULDE STUNDER I VINTER- OG JULETIDEN

Vintertid var sløjdtid, for vi lavede selv mange ting i værkstedet. For eksempel julegaver – biler og dukkehuse – i det hele taget vores trælegetøj. Desuden lavede vi selv vores kælke og bobslæder til is.

På værkstedet blev der også lavet kister og kommoder, der skulle bruges, når en ung skulle ud at tjene. Der blev lavet indesko/kludesko i alle størrelser og

bundet børster af alle slags til årets forbrug; klædebørster, neglebørster, opvaskebørster, skurebørster og fejekoste. Børstebinding foregik blandt andet ved et bord, hvor vi sad på bænke. I bordet var boret nogle huller, hvori der var isat en rundstok med kobbertråd. Vi tog kobbertråden stak den igennem børsteemnet (et stykke træ med huller i) bandt en løkke og satte for eksempel hestehår i løkken og trak til. Når totten var på plads, stoppede vi tråden i næste hul og en ny tot i, og sådan fortsatte vi til børsten var færdig. Den blev derefter klippet og rettet til. Var det en klædebørste fik den låg på, blev pudset og lakeret.

Vi lavede nu også lidt sjov med at slå en krølle på sidemandens tråd, hvis han i et øjeblik var uopmærksom – med det resultat, at når han så trak til – sprang tråden og hele bænkerækken væltede og Eivind Hansen gav ham lidt skænd. Jeg tror, vi alle prøvede det.

Mens vi børn lavede børster, havde Eivind Hansen ofte andre gøremål – såsom at lave piber, og de blev rigtig flotte.

Hen under aften hentede vi en kasse æbler i frugthuset hvorefter Eivind udleverede et par æbler til alle børnene og de voksne fik bragt nogle æbler op på deres stuer. Når vi nu stod og spiste æbler i værkstedet, hændte det, at en dreng fik et æbleskrog i nakken. Eivind Hansen stod med et underfundigt smil.

Tærskedage var ikke sjove. For det første var det isnende koldt i laden, for det andet var det støvet og beskidt arbejde. Der var to drenge, der smed neg ned til karlen, som stoppede i tærskværket. Fire drenge tog halmballer fra på loftet, når det kom ud af presseren. En anden dreng tog avner fra, og bestyreren tog sig af kornet.

Når vinteren var omme, skulle der fejes gammel halm ud og gøres rent på loftet. Musene kom da frem, og så gik den vilde jagt med skovle og koste. I vintermånederne var vi på skift to drenge i stalden i fjorten dage af gangen, og det vil sige at vi faktisk lavede det hele under opsyn af bestyreren. Vi malkede – heldigvis med maskine – fodrede, muggede ud og vaskede spande. På det tidspunkt var der på gården 12–13 malkekøer, lige så mange kvier og kalve samt omkring halvtreds søer og grise. I hestestalden stod der tre store arbejdsheste,

som vi fodrede med roer og hør. Når vinteren var omme, fik vi drenge hver en bankbog med en skilling på for vores arbejde.

Vi var måske ikke altid allesammen lige glade for vores arbejde dengang, men vi har lært mange håndværk og lært at bruge vores hoved og hænder på en god måde til fælles bedste.

I værkstedet kom kun drengene, for pigerne skulle sy, strikke og reparere tøj. Hvad pigerne ellers fik deres tid til et gå med, ved jeg ikke så meget om, da vi var meget opdelt, når vi ikke havde fri til leg.

Selvom vi var mange timer på værkstedet, havde vi også fri til at lege.

Når det var sne på kælkebakken eller is på engen, fik vi børn lov til at kælke eller stå på bobslæde på Spinkes eng, hvor vi selvfølgelig havde fået tilstoppet drænafløbet, så vi kunne bruge vores bobslæde på isen.

Vores bobslæde var en lille slæde af træ cirka 30×30 centimeter med huller til jernringene under træskoene. Vi brugte en rundstok med en pig i enden – anbragt imellem benene, hvormed vi stagede os frem. Vi kunne få rigtig meget fart på.

Vintrene var hårde dengang, og der var mere sne end nu til dags. Jeg kan mindes, at hele fodboldbanen var gennemhullet af snehuler, jeg tror sneen lå to-tre meter høj. Det var det år, hvor man havde sendt et karlehold ud for at skovle sne på bakken uden for hjemmet. Vejen var simpelthen lukket i flere meters højde.

En erindring fra legen ude om vinteren er, at vi havde korte bukser på i al slags vejr. Selvfølgelig havde vi også lange strømper på, men de sad som regel nede om anklerne. Fodtøjet var spidstræsko af træ med jernringe og en lille kappe af læder ved vristen. Vores ankler var altid fulde af sår, fordi vi "skankede" os. Jeg husker ikke, at vi frøs særlig meget, men jeg husker at vores hud på lårene var meget ru. Det tog vi os nu ikke særlig meget af.

Kort før jul skulle grisen slagtes. Der kom en slagter og slagtede grisen ude i vaskehuset. Vi børn stod med næserne mod ruden for at holde øje med slagtningen. Selvfølgelig også for at se når der blev lavet blodpølse med mere, og grisen blev skoldet og skrabet og senere parteret.

Der blev bagt småkager i køkkenet, kogt rødkål, lavet fedtegrever, medister og hele huset duftede af jul.

Lillejuleaftensdag husker jeg kun som den dag, hvor vi sad og skrællede baljevis af kartofler hele dagen. Vi sad fire drenge på malleskamler i det kolde vaskehus. Der var tændt op i de to gruekedler, for at vi kunne få lidt varme. Kartofflerne skulle skrælles og vaskes i koldt vand, så derfor dyppede vi sommetider vores opblødte, valne fingre i en spand med lunkent vand. For at holde fødderne varme, tog vi gløder fra fyrstedet under gruekedlen og puttede dem i træskoene på skift, så det blev nogenlunde tåleligt at opholde sig derude i flere timer.

Jeg husker derimod at spændingen steg juleaftensdag. Fjedervognen blev spændt for med to heste, og nogle af os store børn blev kørt til kirke i Bering. Der var så ro for os så længe. Endelig blev det juleaften. Det var med flæskesteg og risengrød med en smørklat i og saftevand til. Efter julemiddagen blev det store juletræ i gymnastiksalen tændt. Vi sang og dansede omkring træet og fik vores godteposer med pebernødder, bolsjer og pigeonæbler samt hjemmelavede julegaver. Nogle af børnene var måske også så heldige at få gaver fra forældre – måske en lommelygte – og så måtte vi være lige så længe oppe og lege, som vi ville.

I juledagene var der ofte besøg af gamle børn, og vi brugte meget tid på spil og leg – blandt andet bobspil, matador og kortspil. Som jeg husker det, dansede vi også omkring juletræet om eftermiddagene i julen. Stemningen var i det hele taget rolig og hyggelig. Det var en rar tid, hvor Søster Sørine læste julefortællinger eller Troldepus til eftermiddagskaffe.

Julen står for mig som noget helt særligt, hvorimod påske og pinse i min erindring ikke betød andet end fridage.

Igennem nogle år gik vi drenge til fastelavn udklædte som soldater til Lemming og omegn for at rasle penge ind. Nogle af bønderne ville ikke rigtig slippe skillingerne, så fik de en ekstra lille sang.

Det første år jeg var med, var det bidende koldt, og da vi nåede Ejvind og Christas hus i Lemming, græd jeg som pisket. Det gjorde meget ondt i mine

fødder og fingre, men så lavede Christa the og serverede kage til, og det lignede helt ud i de yderste led.

DAGLIGDAG PÅ ORMSLEV BØRNEHJEM

Skolen var opdelt i to klasser – lille og store. I store klasse – femte, sjette og syvende gik vi i skole om formiddagen, så vi kunne gå til håndte om eftermiddagen. Vi havde også vores små gøremål om morgenen inden skolegang.

Første, anden, tredje og fjerde klasse gik så om eftermiddagen.

I hele min skoletid havde jeg Fru Porse som lærer i alle fag. Hun var en dygtig lærer og en institution på stedet. Min hustru og jeg kom senere til at ses med hende, da hun bosatte sig i Mårslet.

Mit første job på hjemmet bestod i at pudse knive. Det gjorde jeg om morgenen inden skolegang. Det foregik med aske, da knivene var af jern. Senere kom jeg til at køre tørv ind sammen med et andet par drenge. Tørvene kom i en stor vippekasse i køkkenet. Det stod på i cirka to år. Derefter skrællede jeg og tre andre drenge kartofler hver morgen i cirka fire år, inden vi skulle i skole.

Vi havde fri cirka en time efter middagen, hvor jeg blandt andet strejfede rundt sammen med Fritz. Turene gik ofte til Stautrup Skov eller Nordskoven og nogle gange til Lemming skov. Vi kedede os aldrig, og vi havde naturligvis enten slangebøsse eller flitsbue med på vores udflugter. Da det ikke var tilladt at have bue og pil eller slangebøsse, havde vi altid en reserve i baglommen, såfremt vi skulle blive opdaget.

Efter endt pause var vi igen tilbage ved arbejdet. Inden aftensmaden var der en times fælles lektielæsning. Det var for det meste Søster Sørine, der stod for dette. Vi køkkendrenge hjalp til i køkkenet for eksempel med rensning af fisk, eller når der skulle skæres kål og pilles løg. Når så tårerne trillede, måtte vi løbe en tur rundt om gården.

Der kom to fiskehandlere på skift. Den ene af dem havde vi det meget fint med. Han kom kørende i en lille Fordvogn – jeg tror det var en personvogn, der var lavet til lastbil.

Den anden fiskemand, Marius, kom med hestevogn, og vi skulle holde hestene, mens der blev købt fisk. Vi syntes, at nogle af fiskene var for dårlige, så de smuttede ned i kloakken.

Da han kom tilbage, opdagede han det, og så gik den vilde jagt. Først et par drenge, så fiskehandleren atter et par drenge lidt efter igen Søster Sørine og en anden søster. Jagten gik ind igennem skolen, gymnastiksalen, havestuen, søndagsgangen og ud igen. Fiskehandleren fangede os ikke, og efter denne episode fik vi ikke flere besøg af ham. En for os meget morsom oplevelse.

Nogle vinteraftener, når der var månelyst, hændte det, at vi fik lov til at komme ud at kælke på bakken. Det kunne godt være en kold fornøjelse i vores korte bukser.

Lørdag var den store badedag. Alle drenge kom ind under bruseren under opsyn af Ejvind.

Vi fik derefter rent tøj udleveret og det snavsede tøj blev båret op på det øverste loft.

Så gik turen ind i legestuen, hvor vi fik udleveret rene strømper. Hvis der ingen huller var i det rene par, måtte vi løbe ud at lege. Hvis der var huller, skulle strømperne stoppes inden vi kunne komme ud.

MÅLTIDERNE

Til måltiderne ringede køkkenpersonalet med klokken to gange. Første gang betød, at der skulle vaskes hænder. Anden gang var det spisetid. Alle måltiderne startede med sang og bordbøn, hvor Fru Porse ledsagede sangene på trædeorgelet.

Hvis børnene havde et lille opgør, mens vi spiste, og eventuelt sparkede hinanden under bordet, måtte vi stå op under resten af måltidet, men der var nu aldrig nogle der gik sultne eller tørstige fra bordet.

Til morgenmad fik vi havregrød – med mange skaller i. Skallerne klistrede vi fast under bordet, når de voksne ikke så det. Frokosten bestod af rugbrød med forskelligt pålæg blandt andet Ramona, en slags smørepålæg, og hjemmelavet knapost. Det meste af knaposten blev nu også anbragt under bordet. Nu forholdt det sig sådan, at en af drengene skulle rydde op og gøre rent i

spisesalen efter måltiderne, så han kunne nemt fjerne de tørre madrester under bordet.

Et par drenge tog sig samtidig af opvasken sammen med en voksen.

De varme måltider, aftensmaden, bestod ofte af supper såsom kørvelsuppe og grønkålssuppe. Eller kålretter, kartofler og stegt flæsk, stegt lever eller forskellige fiskeretter. Om vinteren blev der nogle gange serveret gule ærter og flæsk, stuvet kålrabi eller stuede skorzonerødder. Eftermaden kunne være varme frugtsupper og vælling om vinteren. Om sommeren var det rabarber, jordbær eller anden slags frugtgrød.

Lørdag var dagen hvor vi spiste vandgrød. Ikke særlig mange børn brød sig om grøden, som blev lavet i den store gruekedel i køkkenet. Drengene skulle stå og røre i grøden, og det var skrækkelig varmt at stå der i længere tid.

Retter som ikke var særlig populære var det stuede kålrabi, gule ærter eller kørvelsuppe. En middag med gule ærter står tydeligt for mig – jeg havde lige tømte tallerkenen, men kastede det hele op igen. Ingen af de voksne så det, og jeg måtte spise det igen. Der skulle jo spises op. Senere da jeg kom ud at tjene hos Martin Laursen, fik jeg det serveret igen, og da jeg nægtede at spise det, blev det sat foran mig igen om aftenen, næste morgen og middag. Martin Laursens kone fik til sidst ondt af mig, slog i bordet og serverede imod husbondens vilje en anden ret for mig.

Jeg husker også et andet tilfælde fra Ormslev Børnehjem. Middagen var stuvet kålrabi, og da jeg ikke fik det spist, skulle jeg tage det med ind på Ejvind Hansens værelse og spise det, mens han sov til middag. Da Ejvind var faldet i søvn, hældte jeg al kålrabien ned bag radiatoren.

Det var et af mine små job, at gøre rent på Ejvinds værelse, så med behændighed kunne maden nemt fjernes igen. Og så kunne jeg ved samme lejlighed tage min konfiskerede knaldpistol i hans skuffe. Jeg var kommet til at trykke pistolen af under bordbønnen.

Jeg er sikker på, at Ejvind havde luret mig. Han kendte til alle tricksene, da han som nævnt selv havde boet på børnehjemmet hele sin barndom.

En ret som vi alle gerne ville have var hjemmelavet tykmælk, og det fik vi om eftersommeren, når det var lummert i vejret, og tordennejr var under opsejling.

Når det var tordenvejr om aftenen, kom alle de voksne og pigerne ind på drengenes sovesal.

De voksne nok for at berolige os, men også for at være klar til at kaste sengetøjet ud af vinduerne og få os børn ud, såfremt der skulle ske noget, hvad der heldigvis aldrig gjorde, bortset fra at lynet engang slog ned og flækkede et stort træ i hønsegården.

I øvrigt var vi selvforsynende med æg og suppehøns. Desuden stod der ti-tolv bistader i hønsegården, hvorfra Ejvind Hansen hentede honning, slyngede det og fyldte det i glas.

Om sommeren måtte vi være længe oppe om aftenen, så blev der spillet fodbold eller sparket til dåsen, måske leget prikput, hvad diakonisserne ikke brød sig om, fordi så kunne drenge og piger jo gemme sig sammen. Uha-uha.

VINTERAFTENER PÅ DRENGENES SOVESAL

Drengenes sovesal var et stort rum med plads til 20 børn. Sengene stod i fem rækker med fire i hver række. Det var helt ideelt til pudekamp. Når der var ro i huset og mørket sænkede sig, lagde vi tæpperne ned på gulvet og satte os på knæ på dem med en hovedpude foran. Så tog vi fat i sengene og trak os frem, når vi så mødte en anden, fik han en af puden. Det endte altid med skrig og skrål og Ejvind kom ind hidkaldt af larmen og dæmpede gemytterne. Vi havde det virkelig sjovt.

Jeg husker en anden gang, hvor Georg var gået på toilettet. Anders og Svend Aage blev enige om at han skulle have tur, når han kom ind. De stillede sig på hver sin side af døren med hver sin hovedpude. Døren gik op og ind kom Georg – troede de – og daskede til ham, indtil de hørte et råb og blev klar over, at det var Ejvind Hansen, som de havde banket i gulvet. Han tog det nu heldigvis med godt humør.

Svend Østergård og Ejvind Hansen sørgede for at drengene kom i seng. Ofte fik vi Svend Østergård til at læse op fra Jules Vernes-bøgerne. De aftener var der fuldkommen ro på sovesalen, og når han sluttede sin oplæsning, plagede vi ham for, at han skulle læse videre.

En aften – hvor vi havde været på æblerov i haven og fyldt bluserne med æbler, mødte vi i gangdøren Søster Esther, som spurgte hvad vi lavede. Vi prøvede at

bilde hende ind, at vi var henne for at læsse tørv i trillebøren til næste dag. “Ja, men vi ser i morgen – og se så at komme i seng”, sagde hun. Vi gemte hurtigt æblerne under madrassen, inden hun kom ind på sovesalen, men idet jeg hoppede i seng, trillede der nogle æbler ned på gulvet. Det var vist ikke helt godt. Alle vi drenge på sovesalen skyndte os at spise æblerne med blomst og stilk, så alle spor var slettet. Det nyttede ikke rigtig noget, vi vidste, at vi skulle have en straf.

Næste aften måtte vi tre æbletyve stå buk ved vores seng, så Ejvind Hansen kunne give os en endefuld. Han gav os kun et lille klask bag i og sagde, mens han puttede os: “Og læg dig så til at sove, din kumpan”. Idet han ramte os, tudede vi selvfølgelig – mest for at Søster Sørine skulle høre, at vi blev straffet, og hun havde værelse lige inde ved siden af. Det var egentlig imod Søster Sørines vilje, men en straf var en straf.

FORSKELLIGE EPISODER

En gang om året havde vi besøg af en tandlæge fra Aarhus. Hun undersøgte alle børnene for huller. Såfremt vi havde det, kom vi til behandling inde på hendes klinik i Aarhus.

Hvis vi var syge, kom læge Knudsen fra Hasselager og tilså os. En gang fandt han en fregne på en af drengenes ene fod, hvorefter vi alle blev penslet i noget ildelugtende stads, fik natskjorte på og blev sendt i seng, hvor vi skulle opholde os i en tre–fire dage. Sådan husker jeg det i hvert fald. Lægen mente, at det var fnat.

Vi drenge gik til FDF i Viby, sjette kreds, hvor vi blandt andet var med på sommerlejr på Bogensholm-lejren. Det første år jeg var med, var jeg faktisk for lille, så jeg fik lov til at sove hos tanterne. Senere hen var jeg også med til at tømme latriner om natten, binde lederne, made dem med gammel havregrød og lede efter undslupne “tyve” fra fængslerne. Vi havde også mange fine ture i forbindelse med påske og pinse.

Vi drenge fra børnehjemmet gik til Viby, fordi børnehjemmet kun ejede én cykel. Der var kun en der kunne få cyklen – nemlig den stærkeste, og det var også ham, der smadrede den ved et styrt på vej ned af Slettenbjergbakken. Med en dreng på stangen og en anden på bagagebæreret, kunne han ikke

styre cyklen med det resultat at et hjul eksede og de landede i grøften. Derefter måtte vi alle gå.

Ligeledes var der kamp om det eneste par gummistøvler, vi havde.

En årlig udflugt til gymnastikstævne gik til Boulstrup. Vi kørte med bus derned og havde proviant med hjemmefra. blandt andet mellemadder og en hel transportspand med saftevand.

Svend Østergård var leder af gymnastikholdet og Ejvind Hansen stod for det mere praktiske med tilrettevisning, spisning og så videre.

Når vi havde en vis alder, skulle vi gå i søndagsskole. Det foregik i den gamle skole i Stautrup. Jeg syntes ikke, at det var særlig morsomt.

Stautrup var også den by, hvor vi blev sendt til, hvis vi manglede nogle varer/småting til køkkenet. Det var også på de småture, vi sloges med børnene i Stautrup. Til gengæld fik de tur, når de kom forbi hos os på børnehjemmet, men vi kom nu egentlig godt ud af det med drengene i Stautrup og Lemming. Senere hen bankede vi omegnens karle i fodbold. Vi kunne jo stille et godt sammenspillet hold.

Nogle børn ville gerne have et lille stykke jord til deres egen have. I denne have kunne man selv bestemme hvilke afgrøder, der skulle dyrkes. Det blev nu mest til blomsterhaver. Det kunne være morgenfruer og ærteblomster, og det pyntede op ved siden af indkørslen.

Vi havde også kaniner omme bag vognskuret. Det var rart at have en blød kanin at græde ud ved, når noget gik en imod. En af de store drenge, Robert, sørgede for, at kaninerne blev passet ordentligt og eftersat for eventuelle sygdomme.

På et tidspunkt blev drengenes sovesal opdelt i tre små og et stort værelse. Jeg kom som en stor dreng til at dele værelse med Bjørn Døssing og Carl Ankerstjerne. Vi gik da alle tre i skole uden for hjemmet på henholdsvis Aarhus, Viby og Kolt efterskole.

Bjørn og jeg fulgtes ofte ned på Knuds eng, hvor der var mange potteskår fra stenalderen at kigge på og fundere over. Det var spændende opdagelser.

En anden af drengene jeg legede sammen med, var Fritz, en lillebror til Bjørn. Vi

to strejfede tit rundt og havde selskab af Jens Pedersens store Sct. Bernhards hund. En gang havde vi plyndret en del gråspurvereder for æg og lavede spejlæg på en rusten jemplade over et ildsted. Da æggene var klar til at spise, slikkede hunden alle æggene i sig i en mundfuld.

Vi var altid på opdagelse, og de andre ville gerne finde ud af, hvad vi lavede, men den gik ikke. De blev hægtet af.

Til vores fødselsdage måtte vi invitere cirka ti venner fra børnehjemmet. Om eftermiddagen fik vi så kringle og kakao og et flag på bordet.

Vi gik til præst i Bering forsamlingshus ved pastor Bukh og blev konfirmeret i Bering Valgmenighedskirke. Inden konfirmationsdagen havde vi fået nyt jakkesæt, nye sko og strømper med sokkeholdere. Jeg blev konfirmeret sammen med Sonja og Carl, og vores familier var inviteret med til festen. Efter middagen og oplæsning af telegrammer tog min familie mig med på travbanen i Aarhus.

Nu var de endelig kommet den lange vej fra Vestjylland, så skulle der ske noget. Blå mandag købte jeg rulleskøjter for nogle af mine konfirmationspenge. Engang da vi skulle tømme nogle skabe på drengenes sovesal, fandt vi nogle fine, men meget umoderne, spidsnæsede lædersko. Disse sko fik vi lov til at få og bruge til at spille fodbold i. De kunne give en ordentlig tåhyler.

En dreng jeg spillede meget fodbold med var Axel Tornehave.

Vi delte en periode værelse på børnehjemmet, mens jeg var i elektrikerlære i Høming.

Axel kom senere på ynglingelandsholdet mod Sverige. Han var nu ikke altid lige sjov at dele værelse med, da han uddannede sig til trompetist og havde behov for at øve sig meget.

SMÅ ERINDRINGSGLIMT FRA KRIGSÅRENE

Min alder taget i betragtning husker jeg ikke så meget fra krigsårene, dog er der visse billeder der står i erindringen.

Fra min tid i Resenbro, kan jeg huske, at vi så rigtig mange tyske soldater, hvorimod vi kun så få vagt- og telegrafsoldater ude på vejen ved Ormslev

Børnehjem. De var vældig flinke og vi forærede dem rabarber, men kom der nogle officerer, skyndte de sig væk fra haven.

Der gik rygter om, at vi skulle evakueres, fordi tyskerne skulle bruge børnehjemmet, men så galt gik det ikke. Årsagen skulle være, at gymnastiksalen var for lille.

Jeg kan huske, at tyskerne havde gravet underjordiske anlæg nede ved Stautrup på Overgårds marker. Der gik forlydender om, at der ville ankomme en kæmpekanon fra stationen i Hasselager. Den skulle anbringes nede på marken, hvor den skulle kunne dække Aarhusbugten, såfremt der skulle komme fremmede krigsskibe. Det må have været i de sidste dage inden krigen sluttede, for vi så aldrig kanonen.

Da Danmark blev befriet, blev vi børn kaldt ind i spisesalen, efter at vi var kommet i seng.

I radioen hørte vi frihedsbudskabet over BBC London, der meddelte, at tyskerne havde kapituleret og Danmark var frit.

Flaget blev hejst, vi råbte Hurra og sang Kong Kristian. Bagefter spiste vi frugtgrød med mælk og fløde, inden vi igen gik i vore senge. Jeg var på det tidspunkt syv år.

LIVET GIK VIDERE

Jeg har tidligere nævnt Fru Porse. Hun kom til Ormslev Børnehjem fra Mårslet Skole, hvor hun og hendes mand begge havde været lærere. Efter mandens død lod hun sig ansætte som enelærer på børnehjemmet.

Hun var som nævnt en dygtig lærer, hun tog sig meget af os, spillede skolekomedier med os, arrangerede ture ud i naturen og bød os op i lejligheden, hvor hun spillede grammofonplader for os.

Når vi blev konfirmeret, var det også hende, der havde skrevet konfirmationssangen til os.

Vi opførte os ikke altid lige pænt over for hende. En dag da Fritz og jeg skulle sidde efter i middagspausen, mens de andre spiste, sneg vi os op på tørreloftet, derfra kunne vi komme ind i skunkrummet og videre ind i Fru Porses stue igennem en lille lem. Vi satte os ved hendes skrivebord og nød hendes gode

cerutter. Da vi havde pulset lidt, listede vi samme vej tilbage til skolestuen. Den tur tog vi faktisk mange gange, og det blev aldrig opdaget.

Det ved jeg helt bestemt, for mange år senere mødtes vi igen i Mårslet, hvortil Fru Porse var flyttet for at nyde sit otium. Hun havde nogle år forinden mistet sin eneste søn Rasmus.

Fru Porse blev en del af vores familie igennem en årrække indtil sin død. En dag kunne jeg ikke lade være med at spørge hende, om hun havde opdaget, at vi drenge havde røget nogle af hendes cerutter, når vi skulle sidde efter. Det havde hun ikke.

For at råde bod på skarnsstregerne havde jeg altid cerutter i huset, når Fru Porse kom på besøg hos os.

Som femtenårig kom jeg ud at tjene. Som tidligere nævnt var det hos Martin Laursen ved viadukten på Lemmingvej, hvor jeg var i tretten måneder. Det var en god plads, men også hårdt arbejde da gårdmanden var syg og ikke kunne klare det hårde arbejde i stalden og på marken. Jeg var altid velkommen til at opholde mig i stuen sammen med familien om aftenen. Martin skaffede mig senere min læreplads som elektriker. Mit eget ønske var at blive mekaniker, men dengang var det ikke let at få en læreplads.

Min lillebror kom året efter ud at tjene hos Laust Bering. Den næste gård efter Hasselager Gl. Skole på Lemmingvej.

I det tredje år af min læretid flyttede jeg tilbage til børnehjemmet efter to år i Hørning.

Søster Sørine tog sin afsked og gik på pension i 1956 og Forstanderparret Valborg og Arne Gad Johansen kom til. En lang epoke med Søstrene var slut. Ejvind Hansen fortsatte som afdelingsleder på børnehjemmet indtil pensionsalderen i 1972.

Efter aftjent værnepligt vendte jeg igen tilbage til børnehjemmet for en kort periode, mens jeg søgte værelse i Aarhus. Jeg havde da fået arbejde på Aarhus Flydedok.

I flere år kom min familie og jeg til den årlige OB-dag og holdt ligeledes kontakt til Christa og Ejvind Hansen indtil deres død. Jeg var i en årrække

bestyrelsesmedlem i Foreningen for gamle børnehjemsbørn. Efter Ejvind Hansens død overtog jeg det materiale, som gamle børn havde samlet om børnehjemmets historie fra oprettelsen 1881 samt fotos af mange af de børn, der har været på børnehjemmet igennem tiden.